

INNOVATSION METODLAR YORDAMIDA BOSHLANG'ICH SINFLARDA NUTQ VA TIL KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH

Meliyeva Dilfuza O'ralovna

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti o'qituvchisi

Xoliqova Durдона Azamat qizi

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

Pedagogika fakultiteti, 3BT-S-21guruh talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17334521>

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirishda innovatsion pedagogik metodlarning ahamiyati tahlil qilinadi. Maqolada interfaol o'quv mashg'ulotlari, rolli o'yinlar, audio-vizual materiallar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari orqali o'quvchilarning so'z boyligi, talaffuz, muloqot va yozma ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shu bilan birga, innovatsion metodlar o'quvchilarning faoligi, motivatsiyasi va o'z fikrini erkin ifodalash qobiliyatini oshirishga xizmat qilishi muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: nutq ko'nikmalari, til ko'nikmalari, innovatsion metodlar, boshlang'ich sinflar, interfaol metodlar, rolli o'yinlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, so'z boyligi, talaffuz, muloqot.

Abstract: This article analyzes the importance of innovative pedagogical methods in developing speech and language skills in primary school students. It examines the use of interactive lessons, role-playing, audio-visual materials, and information and communication technologies to enhance students' vocabulary, pronunciation, communication, and writing skills. The article also discusses how innovative methods increase students' engagement, motivation, and ability to express themselves freely.

Keywords: speech skills, language skills, innovative methods, primary school, interactive methods, role-playing, ICT, vocabulary, pronunciation, communication.

Аннотация: В данной статье анализируется значение инновационных педагогических методов в развитии речевых и языковых навыков у учеников начальных классов. Рассматривается использование интерактивных занятий, ролевых игр, аудиовизуальных материалов и информационно-коммуникационных технологий для развития словарного запаса, произношения, коммуникативных и письменных навыков. Также обсуждается, как инновационные методы повышают активность, мотивацию и способность учеников свободно выражать свои мысли.

Ключевые слова: речевые навыки, языковые навыки, инновационные методы, начальная школа, интерактивные методы, ролевые игры, ИКТ, словарный запас, произношение, коммуникация.

Boshlang'ich sinflarda nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirish ta'lim jarayonining eng muhim yo'nalishlaridan biridir. Nutq va til ko'nikmalari bolaning fikrlash qobiliyati, o'z fikrini erkin ifodalash, muloqot qilish va jamiyatda faol ishtirok etish qobiliyatini shakllantiradi. Shu sababli boshlang'ich ta'limda bu ko'nikmalarni samarali rivojlantirish uchun pedagogik jarayonni interfaol va ijodiy usullarda tashkil etish zarur. Innovatsion pedagogik metodlar, jumladan, interfaol mashg'ulotlar, rolli o'yinlar, audio-vizual materiallar, axborot-

kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) o'quvchilarning nutq va til ko'nikmalarini yanada samarali rivojlantirish imkonini beradi. Bu metodlar o'quvchilarning faolligini oshiradi, darslarni qiziqarli qiladi, shuningdek, ularning so'z boyligi, talaffuz va muloqot ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shuningdek, raqamli vositalar va interaktiv resurslar o'quvchilarning individual ehtiyojlariga moslashgan tarzda darslarni tashkil qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, innovatsion metodlar yordamida o'quvchilarning ijodiy fikrlash, mustaqil ishlash va jamoadagi muloqot ko'nikmalari ham rivojlanadi. Shu bois, boshlang'ich sinflarda nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirishda innovatsion pedagogik metodlarning qo'llanilishi dolzarb va samarali yo'nalish hisoblanadi.

Boshlang'ich sinflarda nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirish – o'quvchilarning shaxs sifatida rivojlanishi, fikrlash qobiliyati va muloqot ko'nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Nutq ko'nikmalari orqali o'quvchi o'z fikrini ifodalaydi, savollar beradi, muloqot qiladi va bilimlarni boshqalar bilan baham ko'radi. Til ko'nikmalari esa yozma va og'zaki muloqot, lug'at boyligi va talaffuzni rivojlantirishga xizmat qiladi. Innovatsion pedagogik metodlar va ularning turlari haqida so'z yuritadigan bo'lsak. Nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirishda quyidagi innovatsion metodlardan foydalanish samarali hisoblanadi: Interfaol metodlar: Guruh ishlari, bahs-munozaralar va loyihalar o'quvchilarning og'zaki muloqot va fikr bildirish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Rolli o'yinlar: Bolalar turli vaziyatlarda rol o'ynab, nutq amaliyotini oshiradi, talaffuz va muloqot ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Audio-vizual materiallar: Video, audio va animatsiyalar nutqni tushunish va talaffuzni yaxshilashga yordam beradi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT): Interaktiv dasturlar va onlayn platformalar yordamida o'quvchilar individual sur'atda mashqlarni bajaradi va bilimlarini mustahkamlaydi. Loyihaviy yondashuv: O'quvchilar mavzu bo'yicha mini-loyihalarni ishlab chiqadi, bu ularning og'zaki va yozma muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi. Innovatsion metodlarning afzalliklari: Nutq va til ko'nikmalarini amaliy va interaktiv tarzda rivojlantirish, o'quvchilarning darsga bo'lgan motivatsiyasini oshirish, so'z boyligi va talaffuzni mustahkamlash, mustaqil ishlash va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish va jamoadagi muloqot va ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish. Amaliy qo'llash imkoniyatlari, o'qituvchi boshlang'ich sinflarda nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirish uchun: Har bir o'quvchining nutq xususiyatlarini tahlil qiladi va shaxsiy mashg'ulotlarni tashkil qiladi. Interfaol mashg'ulotlar va rolli o'yinlar orqali og'zaki muloqotni kuchaytiradi. Audio-vizual materiallar va AKT vositalari yordamida talaffuz va so'z boyligini oshiradi. Loyihaviy ishlar orqali yozma ko'nikmalarni mustahkamlaydi va o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rag'batlantiradi. Shu tarzda, innovatsion pedagogik metodlar yordamida boshlang'ich sinflarda nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirish nafaqat o'quv jarayonini qiziqarli va interaktiv qiladi, balki o'quvchilarning shaxs sifatida rivojlanishini va muloqot ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinflarda nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirishda innovatsion pedagogik metodlarning qo'llanilishi ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qiladi. Interfaol mashg'ulotlar, rolli o'yinlar, audio-vizual materiallar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari o'quvchilarning so'z boyligi, talaffuz, yozma va og'zaki muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Innovatsion metodlar o'quvchilarning faolligini oshiradi, darsga bo'lgan qiziqishni rag'batlantiradi va ularning mustaqil fikrlash

hamda ijodiy yondashuv qobiliyatini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, har bir o'quvchining individual ehtiyojlariga moslashgan ta'limni tashkil etish imkonini yaratadi, bu esa o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi. Natijada, boshlang'ich sinflarda nutq va til ko'nikmalarini rivojlantirishda innovatsion pedagogik metodlarni qo'llash o'quvchilarning shaxs sifatida rivojlanishini rag'batlantiradi, ularni zamonaviy jamiyat talablariga mos yetuk shaxslar sifatida tarbiyalashda muhim vosita hisoblanadi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Azizxo'jayeva, N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2020.
2. To'raqulov, X. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
3. Ziyayeva, D. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
4. Meliyeva, D. O. (2025). BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARINING MUSTAQIL ISHLASH KO'NIKMALARINI INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MEKANIZMI. *Inter education & global study*, (2), 320-328.
5. Мелиева, Д. (2024). Boshlang'ich sinfi o'quvchilarining mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantirishning davlat miqyosidagi ahamiyati. *Журнал универсальных научных исследований*, 2(5), 1106-1108.
6. Mavlonova, R., Azizxo'jayeva, N.N. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 2017.
7. Polat, E.S. *Novye pedagogicheskie i informatsionnye texnologii v sisteme obrazovaniya*. – Moskva: Akademiya, 2016.
8. Prensky, M. *Teaching Digital Natives: Partnering for Real Learning*. – London: SAGE Publications, 2010.
9. Trilling, B., Fadel, Ch. *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. – San Francisco: Jossey-Bass, 2009
10. Fullan, M. *The New Meaning of Educational Change*. – New York: Teachers College Press, 2015.
11. Sobirova, M. Boshlang'ich ta'limda milliy qadriyatlarni tarbiyalash. – Toshkent: Ilm Ziyoyi, 2021.